

Ecós de la Girona renaixentista

Text > JOSEP PUJOL I COLL

Il·lustració > XAVIER ROQUETA

Els intèrprets de música antiga, com més documentats, més saben que recuperar el so original és una utopia. Mentre reviuem Monteverdi o Barbara Strozzi estan fent música contemporània, i ho saben. Malgrat totes les versions lluminoses, que no només ens semblen plenes de bellesa sinó també de veritat, no sabrem mai del tot com sonava Bach en temps de Bach. Com a utopia, tanmateix, per bé que el destí final serà sempre tan inabastable com l'horitzó, no pas per això s'ha de renunciar a acostar-s'hi.

La música del passat —especialment l'anterior al 1878, l'era del fonògraf— està tan plena d'interrogants que, de vegades, en lloc de fer-nos callar ens esperona a imaginar-nos-la. Hi penso mentre lleigeixo una estimulants tesi doctoral recent sobre la música a Girona entre el 1500 i el 1650, una època especialment eixuta en partitures i documentació estrictament musical. L'autora, Maria del Mar Miranda López, s'ha cremat les celles espigolant notícies sobre música i cerimònies, extretes de manuals d'acords municipals, actes capitulars, cartes reials, consuetes, llibres corals i moltes fonts primàries més. L'esforç és notabilíssim, i n'emergeix el paisatge sonor de la Girona renaixentista i barroca, com un quadre de Bruegel en què, parant-hi l'orella, sentis els seus personatges entonar i desafinar, i desfilar i festejar, i desobeir i fer barrila.

Visites reials, però també celebracions de naixements, casaments i exèquies dels monarques, la música a la Catedral, Sant Feliu i els monestirs, les campanes, el Corpus, Sant Narcís, les fires i els tornejos, festes civils i religioses que trencaven la quotidianitat, entarimats amb joglars i ministrils, ballades a carrers i places; així esclatava el gust per l'exhibició del so i el color, com si fóssim a la tardor de l'edat mitjana. Tres pinzellades: una vegada Girona va semblar una festa valenciana de moros i cristians, atès que el 1579 van representar la presa d'un castell turc, els uns dirigits per «lo gran turc», vestit amb

domàs verd i motius daurats, els altres pel capità dels cristians, de blanc i plata, i tres-cents soldats vestits de seda. El 1605 una crida amb música de quatre tubes, quatre anafils i dues cobles de ministrils va pregonar el naixement de Felip IV, i poc després el festejaven pels carrers l'àliga, el gegant, la gegantessa, el drac, el dragolí, nou cobles de ministrils i totes les confraries. El 1621, per les exèquies de Felip III, uns adjunts del dol a cavall i amb atxes enceses, van anar per la ciutat tustant les portes amb maces de fusta.

Les cròniques també deixen constància de dissidència i rebel·lies, com el músic Joan Rovira «i sos companyons», que desobeïren l'obligació de tocar per Corpus el 1600, i que van acabar amb els seus instruments confiscats. O Antic Verges, que amb els seus companys va fer danses, balls i saraus en contra de les ordinacions municipals de 1590. Imprudents, van fer-ho davant la casa d'un jutge. Els van imposar seixanta dies de presó, una multa i foren foragitats de la ciutat per vuitanta dies.

Més enllà de les anècdotes hi ha les partitures, escasses però molt interessants. Gràcies a Marturià Prats, cantor, constructor d'orgues i compositor del segle xv, un manuscrit de polifonia francoflamenca amb obres de Josquin, Obrecht i Isaac va arribar a Girona, és a dir, l'avantguarda del moment. I a finals del xvi en tenim un altre, amb obres italianes i franceses. Com a ciutat de pas, doncs, Girona apareix connectada a la modernitat i als nous corrents europeus.

